

Sygn. akt: II AKa 284/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 stycznia 2017 roku

Sąd Apelacyjny w Katowicach II Wydział Karny w składzie :

Przewodniczący :	SSA Mirosław Ziąja
	SSA Robert Kirejew (spr.) SSA Grażyna Wilk
Protokolant :	Magdalena Bauer

przy udziale **Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Bielsku – Białej Beaty Dąbrowskiej – Nikiel**

po rozpoznaniu w dniu 12 stycznia 2017 roku sprawy

wnioskodawcy J. S. s. J. i S.

w przedmiocie zadośćuczynienia

na skutek apelacji pełnomocnika wnioskodawcy

od wyroku Sądu Okręgowego w Bielsku - Białej

z dnia 21 kwietnia 2016 roku, sygn. akt III Ko 24/15

uchyla zaskarżony wyrok w całości i przekazuje sprawę

Sądowi Okręgowemu w Bielsku – Białej do ponownego rozpoznania.

SSA Grażyna Wilk SSA Mirosław Ziąja SSA Robert Kirejew

Uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 12 stycznia 2017 r., sygnatura akt II AKa 284/16

J. S. w piśmie z dnia 10 października 2014 r. skierowanym do Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej złożył wniosek o zasądzenie na jego rzecz od Skarbu Państwa zadośćuczynienia w wysokości 10.000 złotych za niesłuszne tymczasowe aresztowanie, stosowane wobec niego w sprawie prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Bielsku-Białej pod sygn. akt III K 705/07.

W dniu 17 grudnia 2014 r. Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej wydał wyrok w I instancji, lecz następnie sąd odwoławczy – Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z dnia 17 kwietnia 2015 r., sygn. akt II AKa 86/15, uchylił orzeczenie sądu I instancji i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Bielsku-Białej do ponownego rozpoznania.

Akta postępowania zostały zwrócone Sądowi Okręgowemu w Bielsku-Białej w dniu 27 maja 2015 r., a w dniu 15 czerwca 2015 r. wydane zostało zarządzenie o wyznaczeniu rozprawy głównej na dzień 16 września 2015 r., przy

czym wyznaczono także imiennie skład sądu w postaci trzech sędziów zawodowych. W dniu 15 marca 2016 r. na wniosek sędziego referenta powołującego się na poglądy prawne zawarte w uzasadnieniu wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 17 lutego 2016 r., sygn. akt II AKa 12/16, przewodniczący wydziału wydał zarządzenie o wyznaczeniu dwóch ławników do składu sądu rozpoznającego niniejszą sprawę w I instancji. W składzie złożonym z jednego sędziego zawodowego oraz dwóch ławników Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej wyrokiem z dnia 21 kwietnia 2016 r., sygn. akt III Ko 24/15, na mocy art. 553 § 4 k.p.k. zasądził od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej na rzecz wnioskodawcy J. S. kwotę 1.000 zł tytułem zadośćuczynienia za niesłuszne tymczasowe aresztowanie w sprawie o sygn. akt III K 705/07 Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej, w pozostałym zakresie wniosek oddalił, zasądził od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej koszt nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej wnioskodawcy z urzędu i kosztami sądowymi obciążył Skarb Państwa.

Wyrok ten w zakresie oddalającym wniosek o zadośćuczynienie za niesłuszne tymczasowe aresztowanie ponad kwotę 1000 zł zaskarżył apelacją pełnomocnik wnioskodawcy zarzucając:

- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia w zakresie ustaleń co do rozmiaru krzywdy, wpływu tymczasowego aresztowania na psychikę wnioskodawcy, jego sytuację rodzinną i społeczną, które to uchybienia doprowadziły Sąd Okręgowy do ustalenia, że kwota 1000 złotych stanowi wystarczające zadośćuczynienie za krzywdę polegającą na zastosowaniu wobec wnioskodawcy tymczasowego aresztowania w sytuacji, gdy zadośćuczynieniem adekwatnym do krzywdy doznanej przez J. S. jest kwota 10.000 zł;
- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia wyrażający się w przyjęciu, iż wnioskodawca przyczynił się do zastosowania wobec niego izolacyjnego środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania, co spowodowało istotną redukcję należnego J. S. zadośćuczynienia.

Stawiając te zarzuty pełnomocnik wnioskodawcy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz J. S. dalszej kwoty 9000 zł tytułem zadośćuczynienia, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Ponadto zażalenie na rozstrzygnięcie w przedmiocie zasądzenia kosztów pomocy prawnej udzielonej wnioskodawcy z urzędu wniósł pełnomocnik Prezesa Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej jako organu uprawnionego do reprezentowania w tym postępowaniu Skarbu Państwa kwestionując obciążenie tymi kosztami Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej, a nie Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej, w związku z działaniami którego zasądzone zadośćuczynienie.

Sąd Apelacyjny w Katowicach orzekając w niniejszej sprawie w instancji odwoławczej stwierdził, że przy rozpoznawaniu rzeczonych środków odwoławczych wyłoniło się zagadnienie prawne wymagające zasadniczej wykładni ustawy, dotyczące prawidłowości składu sądu rozstrzygającego w I instancji sprawę o zadośćuczynienie za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie po wejściu w życie nowelizacji Kodeksu postępowania karnego z dnia 25 października 2013 r., w sytuacji, gdy przed dniem 1 lipca 2015 r. rozpoczęło się postępowanie w tej instancji, jednakże nie rozpoczęła się jeszcze rozprawa główna przed tym sądem. W związku z tym na rozprawie odwoławczej w dniu 12 sierpnia 2016 r. na zasadzie art. 441 § 1 k.p.k. przekazał do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu zagadnienie prawne wymagające zasadniczej wykładni ustawy, tj.: czy sformułowanie „sąd w dotychczasowym składzie” zawarte w przepisie art. 30 ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1247, z późn. zm.) oznacza sąd w składzie określonym przepisami obowiązującymi w momencie rozpoczęcia postępowania w danej instancji, czy też sąd w konkretnym składzie osobowym, wyznaczonym na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem wejścia w życie wymienionej ustawy, który przystąpił do orzekania na rozprawie głównej przed dniem 1 lipca 2015 roku.

Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 29 listopada 2016 r., sygn. akt I KZP 9/16 (OSNKW z 2016 r., z. 12, poz. 85), odmówił podjęcia uchwały, jednakże przedstawił jednoznaczne stanowisko, że sformułowanie „sąd w dotychczasowym składzie” zawarte w przepisie art. 30 ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks

postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1247, ze zm.) oznacza sąd w składzie określonym przepisami obowiązującymi w momencie rozpoczęcia postępowania w danej instancji.

Odnosząc ten stanowczy pogląd do realiów występujących w niniejszym postępowaniu należy uznać, że Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej, w którym postępowanie w I instancji rozpoczęło się przed dniem 1 lipca 2015 r. (decydująca jest tu data zwrotu akt z sądu II instancji, tj. 27 maja 2015 r.), powinien orzekać i wydać w tej sprawie wyrok w składzie trzech sędziów zawodowych. Wydanie w dniu 21 kwietnia 2016 r. orzeczenia kończącego postępowanie w I instancji w składzie jednego sędziego i dwóch ławników trzeba uznać za orzekanie przez sąd nienależycie obsadzony, co stanowi tzw. bezwzględny przyczynę odwoławczą wymienioną w art. 439 § 1 pkt 2) k.p.k. Z sądem nienależycie obsadzonym mamy bowiem do czynienia w sytuacji, gdy skład sądu orzekającego w konkretnej sprawie jest różny od tego, który przewidziany jest w ustawie jako wyłączny do rozpoznawania określonej kategorii spraw w sądzie danego szczebla i w określonym trybie (tak SN w uchwale z dnia 20 listopada 1997 r., sygn. I KZP 30/97, OSNKW z 1997 r., z. 11-12, poz. 92).

Podkreślić tu wypada, że orzekanie w tej sprawie przez Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej w nienależytym składzie nie wynikało z błędu tegoż Sądu, a było pochodną niejasnego sformułowania przez ustawodawcę przepisu o charakterze przejściowym tj. art 30 ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1247, ze zm.), a także wynikało z zaprezentowania przez Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 17 lutego 2016 r., sygn. akt II AKa 12/16, nietrafnego poglądu dotyczącego składu sądu w takich przypadkach.

Niemniej jednak stwierdzenie, że wystąpiła okoliczność z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w postaci nienależytej obsady sądu I instancji wydającego zaskarżony wyrok oznacza, że sąd odwoławczy zgodnie z dyspozycją art. 439 § 1 k.p.k. musiał uchylić zaskarżone orzeczenie i to niezależnie od granic zaskarżenia, podniesionych zarzutów oraz wpływu uchybienia na treść kwestionowanego wyroku. Dlatego nie odnosząc się merytorycznie do wniesionych środków odwoławczych i podniesionych w nich zarzutów Sąd Apelacyjny uchylił w całości zaskarżone orzeczenie i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Bielsku-Białej. Orzekając ponownie sąd I instancji będzie obowiązany uwzględniać przepisy ustawy nowelizacyjnej z dnia 11 marca 2016 r. o zmianie ustawy – kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 437), w tym dotyczący składu sądu przepis przejściowy, tj. art. 22 wskazanej ustawy. Zgodnie z tymi unormowaniami Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej ponownie rozpozna żądanie wnioskodawcy orzekając w składzie jednego sędziego.

SSA Grażyna Wilk SSA Mirosław Ziaja SSA Robert Kirejew